

II.

OBĚT NA HROBĚ.

(ΧΩΗΦΟΡΟΙ.)

OSOBY:

Klytaimestra.

Aigisthos,

Orestes, syn Agamemnonův a Klytaimestřin.

Pylades, jeho přítel.

Elektra, jeho sestra.

Chůva Orestova.

Sluha.

Sbor dvanácti starších žen, otrokyň v domě

Agamemnonově.

Jeviště totéž jako v »Agamemnonu«. Před palácem královským, po jeho straně, stojí mohyla Agamemnonova; na ní náhrobní kámen.

Orestes

(s Pyladem stojí na mohyle Agamemnonově).

Ó, podzemský ty Herme, ¹⁾ patře na zločin, jímž otec zhuben, buď mi, prosím, podporou a spásou; neboť navracím se z vyhnanství a ubírám se v Pelopovců zhoubný dům, bych otce svého pomstil, rodu vzkřísil moc. I volám k otci na vrcholu mohyly, by vyslyšel a seznal prosby synovy. Tu kadeř Inachovi za své pěstění ²⁾ a tu zas skládám na znamení zármutku.

(Položí na hrob dvě své kadeře.)

Jsa vzdálen, nemohl jsem smrt tvou oplakat, ni s tebou, otče, při pohřbu se rozloučit.³⁾

(Sestupuje s mohyly i spatří sbor, vycházející s Elektrou z paláce.)

-----
¹⁾ Hermes svádí duše zemřelých do podsvětí.

²⁾ Inachos jest bůh řeky Inacha v Argu, vlasti Orestově.

³⁾ Prolog Orestův až k tomuto verši není v rukopisech zachován; částečně doplněno, co schází, z citátů jiných spisovatelů. Přes to však jsou tu hojně (a, jak se zdá, veliké) mezery, které částečně vyplněny verši, sestrojenými z domyslu.

Však co to vidím? Jaký jest to zástup žen,
 jež sem se berou, v černá roucha oděny?
 Co znamená to? Zdali jaké neštěstí?
 Což stihla dům ten nová zase pohroma?
 Či dobře hádám, otci mému oběti
 že přinášejí, které tiší mrtvých hněv?
 Ba, tak jest tomu. Zdá se mi, že Elektra,
 má sestra, s nimi kráčí, hořem žalostným
 jsou sklíčena. Ó Die, dej smrt otcovu
 mi pomstít, buď mi pomocníkem ochotným!
 Sem pojďme stranou, Pylade! Chci zvědět,
 co prosebný žen oněch průvod znamená.

(Oba ustoupí. Z paláce vystoupí sbor s Elektrou v čele. Všecky ženy oděny jsou černě a mají krátce střižené vlasy na znamení smutku. Některé nesou džbány s oběťmi, jiné bijí se v prsa. Sbor postaví se před mohylou.)

Sbor.

Jdu z domu, byvši vyslána
 sem s obětí, a prudce tepu prsa svá.
 Lze na mé tváři krvavé zřít pruhy,
 nehem čerstvě vyryté;
 však moje srdce dávno již
 má jen v nárcích útěchu.
 Jest v bídné cáry roztrhán
 můj lněný oděv na prsou,
 jak ze žalosti pro hrozné
 ty příhody jsem tepala jej rukama.

Sen děsný tak, že hrůzou vlas
 se ježil, domu věstě zlo a ve spaní

hněv soptě, v temnu nočním v tiché síni
 výkřik vzbudil úzkostný
 a těžkou ranou dopadl
 na komnaty ženské. Ti,
 kdo vykládali tento sen
 a za jichž výrok ručí bůh,
 se vyslovili, výtky zlé
 že mají mrtví, na vrahy že nevraží.⁴⁾

By zhoubu odvrátila, nemilý chce vděk
 - ó matko země! - prokázat,
 i posílá mne bezbožná
 ta žena. S bázní vyslovuji slovo to.
 Což lze snad smýti krev, jež zemi ztropila?
 Ach, ach! Ó krbe neblahý,
 ach, ach, ó domu záhubo!
 Tma chmurná, lidem hrozná; dům
 ten zahaluje, co byl pán
 jeho podlehl smrti.

Dřív vlada silná, nepřemožná, vítězná
 i lásku lidu budila
 i poslušnost. Té není již.
 Však nyní každý tone v strachu. Štěstí jen
 jest smrtelníkům bohem, ba i víc než bůh.⁵⁾
 Trest spravedlivý v bílý den
 a rychle stíhá vinníky,

4) Míní se výkřik Klytimestřin; slovem »mrtví« míní se Agamemnon.

5) Každý poddává se tomu, kdo jest šťasten a nabyl moci.

neb pozdě] v přítmi večerním
je čeká hoře. Jiné noc
kryje, pomstě že ujdou.

Když krev již vssála půda země mateřská,
lpí skvrna na ní pevně, aniž lze ji smýt
Jest muknu vinníkovi, odložen-li trest,
až plně vzkvete jeho hřích.

Nic nespomůže, uzavře-li v panenskou
se třeba síň; ba kdyby všecky najednou
ho proudy zaplavily, marně smývaly
by s rukou skvrny krvavé.

Však já -- neb v pouta nevolnická uvrhli
mě bohové, a z otcovského domova
mě vypudivše, sevřeli jhem otrockým -
co správně musím chválit i co nesprávně,
jak káže pán, ač nerada,
a trpkou nechut přemáhat.
Pláči, slzy skrývají
svým rouchem, pro zlý vládcův los
a tajným hořem srdce mého stydne krev.

Elektra.

O služebné vy ženy, kteréž řádně dům
náš spravujete, jsouce na té prosebné mi
cestě průvodčími, v tom mi porad'te:
Co říci mám, tu obět lijíc pohřební?
Jak vyjádřit se moudře, kterak vzývati

mám otce? Řeknu, milému že posílá
to muži milá žena - když to od matky?
Však k tomu nemám odvahy i nevím, jak
mám mluvit, lijíc na hrob otcův obět tu.
Či mám snad žádat, jak to káže lidský mrav
by stejně odplatil se těm, kdo poslali
tu obět -- darem, zločinu jich důstojným?
Či mám to vylit mlčky, potupně, jak můj
těž otec zhynul, by to země vypila,
a s okem odvráceným hodit nádobu
jak při očistě za záda a odejít? ⁶⁾
Nuž, přítelkyně, v té mi věci porad'te;
neb společná nás doma víže nenávisť.
Nic neskrývejte v srdci z bázně před někým.
Vždyť osud čeká svobodného zrovna tak,
jak toho, kdo je cizí rukou ovládán.
Nuž pověz, víš-li nad to něco lepšího.

Náčelnice sboru.

Hrob tvého otce jako oltář v úctě mám,
a jak si přeješ, poradím ti upřímně.

Elektra.

Mluv, jak ti káže úcta k hrobu otcovu.

Náčelnice sboru.

Pros za ty při oběti, kdo mu věrni jsou.

-----
⁶⁾ Při očišťování (na př. domu) nádoba, obsahující látky očišťující, bývala po vykonání obřadu házena na křižovatkách za záda. Kdo to činil, nesměl se při tom ohlédnouti.

Elektra.

Kdo z přátel může mnou být takto nazýván?

Náčelnice sboru.

Ty sama zvlášť a kdo má v záští Aigistha.

Elektra.

Mám prosit tedy za sebe i za tebe?

Náčelnice sboru.

Ty sama o tom přemýšlej a rozhodni.

Elektra.

A koho ještě k našim řadám přičíst mám?

Náčelnice sboru.

I na Oresta vzpomeň, ač jest mimo vlast.

Elektra.

Toť správně. Pokyn dala jsi mi výborný.

Náčelnice sboru.

I oněch vzpomeň, kteří vraždu spáchali.

Elektra.

Co řeknu? Pouč nezkušenou slovem svým.

Náčelnice sboru.

By přišel na ně bůh neb člověk nějaký -

Elektra.

Jak soudce či jak mstitel? Jak ho zváti mám?

Náčelnice sboru.

Rci bez obalu: kdo je smrti potrestá.

Elektra.

A dovoluji mi tak jednat bohové?

Náčelnice sboru.

Jak ne? Vždyť volno nepříteli splácet zlem.

Elektra.

Ó mocný prostředníku mezi podsvětím
a zemí, rač mi přispět, Herme podzemský,
a vyzvat bohy podsvětní, již otcovy
jsou svědky vraždy, by mou prosbu slyšeli,
a také samu zemi, která rodí vše
a pěstí a zas símě všeho přijímá.
Já, obět tuto vylévajíc zesnulým,
tak vzývám otce: Nade mnou i Orestern
se milým slituj, světlo v domě rozžehni!
Jsmeť od své matky prodáni a bloudíme
teď takřka světem; za nás chotě Aigistha
si vzala, jenž je spoluvinen vraždou tvou.
Já otrokyni rovna jsem, a z dědictví
je svého vyhnán Orestes. Ti zpupně však
a prostopášně hýří z práce rukou tvých.
I prosím tě, by šťastně domů Orestes
se vrátil, ty pak, otče, vyslyš prosbu mou!

Mně samé dopřej, by má mysl skromnější
a ruka čistší byla nežli matčina.

To prosby za nás; nepřátelům přejí však
by tobě, otče, již se mstitel objevil,
a vrazi aby trestem smrti pykali.

A svolávajíc na ně tuto kletbu zlou,
ji do modliteb za věc dobrou zavírám.

Kéž ty však s bohy, zemí, právem vítězným
nám zdar a štěstí na svět pošleš z podsvětí!

Nuž vylévám již obět po té modlitbě;
však vy dle obyčeje provázejte ji
svým nářkem zesnulého písni oslavte!

(Vylévá na hrob ze džbánů, které jí sbor podal, obět a hrob věnci kvítím.)

Sbor.

Ó roňte proudy žalných slz
nad záhubou vládcovou

zde u hrobu, jenž hradbou jest
nám v neštěstí i štěstí. Nechť

náš pláč oběti té zdar odvrátí! ⁷⁾

Ó slyš, pane ctný, ó slyš trpký stesk!

Ó ach, běda, ach!

Zdaž, ach, přijde přec kys muž statečný,

by dům spasil ten a mstil, skythský ⁸⁾ jenž

by chtěl zkřivený svůj luk namířit

neb meč nastavit a jít z blízka v boj?

-----
⁷⁾ Sboru jde o to, aby obět, poslaná Klytaimestrou, neměla účinku. Proto připomíná, čím se Klytaimestra proti mrtvému provinila.

⁸⁾ Skythové byli bojovný národ na severu Černého moře.

Elektra

(sestoupí s mohyly)

Již vssála země obět, otci podanou;
však o nové té věci se mnou uvažte.

Náčelnice sboru.

Jen vyslov se! Mé srdce chví se úzkostí.

Elektra.

(zvedajíc s hrobu kadeř).

Zde vidím kadeř ustřiženou na hrobě.

Náčelnice sboru.

Jest od muže či dívky ladně oděné?

Elektra.

To velmi snadno každý může uhodnout.

Náčelnice sboru.

Mne, ženu starou, pouč ty, ač mladší jsi.

Elektra.

Což nikdo nemohl ji ustříhnout než já?

Náčelnice sboru.

Jsouť plni záští, kdo tak mají jevit žal. ⁹⁾

-----
⁹⁾ Míni Klytaimestru a Aigistha,

Elektra.

Ba věru; úplně je stejná na pohled.

Náčelnice sboru.

S čím vlasem? To bych věru ráda zvěděla.

Elektra.

S mým vlastním vlasem velice se shoduje.

Náčelnice sboru.

Zdaž tajný tedy není to dar Orestův?

Elektra.

Ba nejvíc podobna jest jeho kadeřím.

Náčelnice sboru.

A jak jen mohl odvážit se přijít sem?

Elektra.

Tu kadeř asi poslal, otci čině vděk.

Náčelnice sboru.

Však to, co pravíš, neméně jest hodno slz,
když nikdy nohou země té se nedotkne.

Elektra.

I v mých se žilách všecka pobouřila krev
a jako dýkou bodlo mne to u srdce.
Z mých očí prudký přívál horkých krůpějí

se řine, aniž možno mi jej zadržet
když shlédla jsem tu kadeř. Smím-li věřit snad,
že kadeř ta jest od jiného z občanů?
Ni ta jí neustříhla, jež ho zabila,
rná matka, která nijak k dětem nechová
se shodně se svým jménem, žena bezbožná!
Ač netroufám si rozhodně sic tvrditi,
že nejdražšího ze všech lidí, Oresta,
jest tento dar, přec tou se těším nadějí.
Ach!
Kěž umí tato kadeř mluvit rozumně
jak posel, bych se nezmítala v pochybách,
a bylo jisto, zda ji s hlavy ustříhl
si nepřítel a mám-li ji snad odvrhnout,
či příbuzný a smí-li se mnou nést můj žal,
jsouc hrobu toho ozdobou a otci ctí.
I volám bohy za svědky; jim bouře ta,
jíž zmítáni jsme jako plavci na moři,
je dobře známa. Spása-li nám souzena,
strom velký vzroste ze semene malého.

(Klade kadeř opět na hrob; v tom spatří na hrobě stopy nohou.)

Však hle, zde stopy nohou, druhé svědectví,
jež mým jsou rovné, mým jsou zcela podobné.
Jsouť dvou tu nohou viditelný šlépěje,¹⁰⁾
a paty-li a obrys měřím chodidel,
jsou s mými šlépějemi shodné docela.
Mne smysly přecházejí, trne srdce mé.

-----
¹⁰⁾ Po tomto verši následuje v rukopisech nepravý verš: »i jeho sama, jakéhos i průvodce«.

Orestes.

(vystoupí s Pyladem ze svého úkrytu)

Nuž děkuj bohům, že tvé prosby splnili,
a pros jich, by i příště se ti dařilo.

Elektra.

A čeho se mi dostalo již od bohů?

Orestes.

Zde vidíš toho, po němž's dávno toužila.

Elektra.

Což víš, kdo jest ten, jehož čekám žádoucně?

Orestes.

Vím, často že jsi velebila Oresta.

Elektra.

A jak se tedy prosby moje splnily?

Orestes.

Ten já jsem. Milejšího sobě nehledej!

Elektra.

Což úskok jaký na mne chystáš, cizinče?

Orestes.

Sám proti sobě strojím tedy úklady.

Elektra.

Jen vysmívati chceš se mému neštěstí.

Orestes.

I svému tedy, tvému-li se vysmívám.

Elektra.

Což Orestes jsi vskutku? Smím tě zváti tak?

Orestes.

Mne sama poznat nemůžeš, ač vidíš mě,
však když jsi shlédla kadeř tu, dar smuteční,
a stopy moje hledala v mých šlepějích,
tu radostí jsi vzplála myslíc, že mě zříš.
Nuž přesvědč se jen! Bratrovu tu kadeř sem,
kde ustřižena, přilož, shodnou s vlasem tvým,
a pohleď na ten oděv, dílo rukou svých,
jež tkala, vyšila jsi zvířat obrazy.
Jen vzpamatuj se, nepodléhej radosti!
Vím, trpce na nás naši milí žehrají.

Elektra

(kteráž byla již Orestovi klesla do náručí.)

Ó poklade ty drahý domu otcova,
ty v slzách vytoužená naděje, jenž rod
náš před vymřením zachráníš, věř síle své
a získáš zas dům otcův. Milý pohlede,
ty čtvero úkolů mi dáváš: pozdravit
tě musím jako otce, tobě věnuji
svou lásku k matce, jež mi právem protivna,

i lásku k sestře, nelítostně zabitě;
těž bratrem jsi mi věrným byl a ctihodným.
Kéž Síla mi a Právo jenom přispěje,
a také ze všech bohů nejmocnější, Zeus!

Orestes.

Ó Die, Die, pohleď na ten věci stav
a viz tu orla osiřelé potomstvo,
jenž v tenatech byl zhuben zmije strašlivé.
Jsouť mlád'ata teď otce svého zbavena
a hlad je trýzní krutý; neboť slába jsou,
by do hnízda si vnesla kořist otcovu.
A tak i mne i tuto - míním Elektru -
ti možno zříti, děti otce zbavené,
jež obě stejně vyhnány jsou z domova.
A zahubíš-li děti otce, kterýž čest
a oběti ti vzdával hojné, kdo tě pak
tak štědrou rukou dařit bude žertvami?
Vždyť nemohl bys, kdybys zhubil orlí rod,
již lidem dávat spolehlivá znamení; ¹¹⁾
a kdyby uschl celý kmen ten vladařský,
tvých oltářů by o slavnostech nehleděl.
Ó pomoz domu, z ponížení k výši zas
jej povznes, ač, jak zdá se, zkáze propadl.

Náčelnice sboru.

Ó mlčte, dítky, spásy krbu otcova,
by nikdo, draží, o té věci nezvěděl
a z hovornosti o všem vládců nezpravil.

-----
¹¹⁾ Básník míní znamení věštecká, která bozi dávali lidem letem ptáků.

Ó kéž mi dopřáno jest jednou spatřiti
jich mrtvá těla v smolném dýmu hranice!

Orestes.

Však nezradí mne mocný věstec Loxias, ¹²⁾
jenž velí nebezpečný čin ten podniknout.
On důtklivě mě vybízí a hrozí mi,
že zmučí moje srdce krutým trápením,
když nepotrestám vražedníků otcových
a jim, jak káže, krví za krev nesplatím.
I pravil, jinak sám že milým životem
bych pykal, hojně lítých strastí snášeje
a bloudě, statků zbaven, jako divý býk.
Těž hrozil, uražených nebožtíků hněv
že na příbuzné jejich sešle chorobu, ¹³⁾
jež na tělo se vrhne, vyrážku, jež pleť
jim svěží rozežere zubem zuřivým,
že v bílé cáry nemoc tělo rozsápe.
A dále oznamoval, pro krev otcovu
že stíhati mě budou Lític útoky,
že v noci trýzniti mě budou přízraky,
jež jasně budu zříti, hledě v temnotu.
Neb kdo má příbuzného, jenž byl zavražděn
a žádá pomsty, tajnou střelou podzemských
a šílenstvím a v noci planou úzkostí
je štván a děšen. Z města byl bych vyhnán těž
a ztrýzněno mé tělo bičem bodavým.

-----
¹²⁾ Loxias jest Apollon.

¹³⁾ Míní se malomocenství. Ostatně verš předešlý, verš tento a následujících osmnáct sotva pochází od Aischyla.

A s takým mužem nikdo se ni o pohár
ni o radostnou obět nesmí sdíleti.
Jej od oltářů žene tajný otcův hněv,
a nikdo nesmí hostit ho ni bydlet s ním.
Jsa zbaven cti a přátel, bídne uvadne
a po čase ho zachvátí smrt hanebná.
V ty věštby tedy musím míti důvěru,
a kdybych jí i neměl, čin ten vykonat.
Neb mnoho k tomu pobízí mne pohnutek,
žal velký nad mým otcem, božské příkazy
a nedostatek, kterýž na mne doléhá.
Těž chci, by nejslavnější ze všech občané,
již Troji vyvrátivše slávy dobyli,
těm dvěma ženám nebyli tak poddáni.
Neb o n¹⁴⁾ jest ženou; brzo zví, zda pravdu mám.

Náčelnice sboru.

Ó Sudičky marné, nechť skončí ta věc,
jak přeje si Zeus,
a jak též právo si žádá.
Ať za slovo zlé zas slovem zlým
se odplácí každý. Tak Právo, když dluh
svůj vymáhá, zřetelně hlásá.
Kdo do krve řal, ať do krve řat
je rovněž, a trest ať stihne zlý čin.
Tak káže prastarý zákon.

Orestes.

Otče můj, otče můj neblahý,
jaké slovo, jaký čin

-----
¹⁴⁾ Aigisthos

k tobě z dálky by pronikl
do hrobu, v němžto ležíš?
Je protivna světlu tma;
proto v ni vděčný nevnikne
žal, jímž slavíme bývalá
knížata, Atreovce.

Sbor.

Ó dítě, nezničí
se zhoubným žárem plamene
duch toho, jenž zemřel. On
jeví později hněv svůj.
Když nad mrtvým kdo pláče,
tím mstitele mu vzbudí;
však právem-li kdo hořce
lká pro rodiče, otce,
tím spíš ponouká pláč ten k pomstě.

Elektra.

Moje těž, otče můj, vyslechni
vzlykání a trpký pláč.
Na tvém hrobě se ozývá
obou tvých dětí nárek.
Nám prosícím, vyhnaným
tento je hrob tvůj útulkem.
Nikde radosti, všude žal!
Není-li zlem to hrozným?

Náčelnice sboru.

Však dá nám přec, když uráčí, bůh,
že libější zpěv nám poplyne z úst;

ne náhrobní žal, než vítězný ples
že zazní a mok že budeme lít
zas čerstvív v královské síni. ¹⁵⁾

Orestes.

Kéž by byl, otče můj,
sklál tě pod hradbou Ilia
kýs vojín lycký ranou svého oštěpu! ¹⁶⁾
Tu byl bys slávu domu svému zůstavil
a na tvé děti obracel
by po ulicích lid svůj zrak.
Sám vysokou mohylu v zámořských
bys končinách měl a děti tvé
snášely by to klidně.

Sbor.

Jsa milý milým těm,
kdo čestnou smrti padli tam,
i v podsvětí nad nimi.
pán jich vznešený, trůní;
i sedí v radě knížat,
jež nad podsvětím vládnou.
Bylť králem, dokud živ byl,
a mocně řídil žezlem
svým lid, jak mu byl určil osud.

Elektra.

Neměl jsi zahynout
ani pode zdmi trojskými,

-----
¹⁵⁾ Dá bůh, že budeme ukrápěti (obětovati) víno, až slaviti budeme své osvobození ode jha Aigisthova.

¹⁶⁾ Lykie byla země v Malé Asii.

můj otče, ani s jiným lidem, oštěpu
jenž podlehl, být pohřben u vln Skamandra. ¹⁷⁾
Tak spíše měli zhynout ti,
kdo jeho sama zabili,
a na jejich záhubu v dalekých
se končinách měli lidé ptát,
neznalí těchto pohrom.

Náčelnice sboru.

Co, dítě, tu díš, to nad zlato jest
a nad velké štěstí i nad rajskou slast,
i můžeš přání to chovat.
Však bičů dvou švih mi proniká sluch; ¹⁸⁾
kdo s námi je spojen, již v podsvětí dlí,
a na rukou těch, kdo vládnou, lpí krev,
a mrtvého stíhá jich záští. Tím spíš
však nevraží na jeho děti.

Orestes.

Slovo to ostře mi v sluch
vniklo jak nějaký šíp.
Die, Die, třeba že pozdě
z podsvětí pomstu posíláš

-----
¹⁷⁾ Skamandros jest řeka u Troje.

¹⁸⁾ Dvojím bičem, dvojí pohromou, rozumí náčelnice sboru jednak to, že spojenec jich Agamemnon jest v podsvětí a nemůže jim pomoci, jednak záští, které mají Klytaimestra a Aigisthos k Agamemnonu a jeho dětem.

trestat zločinná smělství lidská:
rodiče zajisté dojdou pomsty. ¹⁹⁾

Sbor.

Kéž zajásat bych mohla plesem hlasitým
vidouc, jak klesá onen muž,
vidouc, jak hyne žena ta! ²⁰⁾
K čemu mám skrývat to, co z mé
hrudi se dere s úsilím?
Jak nepříznivý vítr, proti korábu
vanoucí, v mém srdci se hněv
bouří, záští nezkrotné.

Elektra.

Kdy je již všemocný Zeus
rukou svou zasáhne? Ach,
kdy, ach, kdy jim rozpoltí hlavu?
Kéž by si lid tím zavázal!
Práva po křivdách těchto žádám.
Země a podzemské moci, slyšte!

Náčelnice sboru.

Však zákon je ten, že prolitá krev,
jež z kropila zemi, vždy po nové zas
je dychtíva krvi. Zve Lítici smrt;
ta k podnětu těch, kdo zhynuli dřív,
zas pohromu k pohromě pojí,

-----
¹⁹⁾ Když ne jiní, r o d i č e (otec) aspoň jistě budou pomstěni.

²⁰⁾ Aigisthos a Klytaimestra.

Orestes.

Ach, ach, ó běda! Podzemské vy mocnosti,
ó mocné kletby zmírajících, pohleďte
ó hleďte na nás, z Atreovců poslední,
jak bez pomoci vyhnání
jsme z domu. Kam se obrátíme, Die?

Sbor.

Jak prudce buší v prsou milé srdce mé,
slyším-li tento nárek tvůj!
Prchá mi všecka naděje,
pochmurná úzkost prsa mi
svírá, když slyším slova tvá.
Však když tě vidím před sebou tak statného,
důvěra zas v konečný zdar
zaplašuje bolest mou.

Elektra.

Jak vyslovila bych se správně? Říci mám,
že strasti, jež jsme vytrpěli od matky,
lze uchlácholit, jiných smír že nesmyje? ²¹⁾
Neb jako krvelačný vlk
jest hněv můj: nemůže být matkou zkrocen.

Sbor.

Já arijským jsem nářkem lkala, truchlící
jak žena jakás z Kissie; ²²⁾

-----
²¹⁾ »Jinými strastmi« míní Elektra zavraždění Agamemnona.

²²⁾ Árijský = perský. Kissie nebo Susiana jest krajina kolem města perského Sus. Označují se slovy těmi prudké projevy smutku, jaké byly v oblibě u barbarů (rvaní vlasů, bití se do krve atd.).

rvouc vlasy sobě, bila jsem se do krve,
a na hlavu i ňadra ránu za ranou
mé pěsti dopadaly. Hrozně duněla
má hlava přeubohá ran těch prudkostí.

Elektra.

Ó běda, běda, ohavná
a smělá matko! Směle pohřbem ohavným,
i bez průvodu občanů
i bez smutečních obřadů
a slz, jsi vládce pohřbila a muže.

Orestes.

Ach, kterak líčíš, jak byl hrozně zneuctěn!
Však pykat bude zneuctění otcova!
Neb tak chtí tomu bohové,
a tak chtí tomu ruce mé.
Nuž, zavraždím ji, třeba bych i zhynul!

Sbor.

I toto poslyš! Zohavila mrtvolu ²³⁾
a nectně, jak s ní jednala, ji pohřbila,
chtíc touto hanbou otcovou
i tobě život ztrpčiti.
Tu slyšíš, jak byl mrzce otec zneuctěn!

-----
²³⁾ Zavražděným bývaly usekávány paže, aby prý mrtvému pomsta se stala nemožnou. To učinila Klytimestra A gamemnonovi.

Elektra.

Ty o otcově mluvíš osudu; však já
jsem stranou dlela znectěna
a povržena, v koutě jak pes kousavý
jsouc zavřena. Spíš do pláče než do smíchu
mi bylo, hořce potají jsem kvílila!
To slyš a dobře zapiš si to do srdce!

Sbor.

Tu slyšíš! Nechť se skrže sluch
ti věc ta vryje v klidnou duše hlubinu!
Tak má se věc ta. Jiné však
tvůj otec čeká toužebně,
i třeba v boj jít s neoblomným duchem.

Orestes.

Nuž tebe vzývám, otče, pomoz milým svým!

Elektra.

Já v slzách tonouc s tebou volám zároveň!

Sbor.

A celý sbor náš s vámi hlas svůj povznáší!

Všichni.

Ó slyš nás, vystup na světlo,
přispěj nám proti vrahům!

Orestes.

Již právo s právem srazí se a s mocí moc.

Elektra.

O splňte spravedlivé prosby, bohové!

Sbor.

Ach, trnu hrůzou, slyšíc tyto modlitby.

Všichni.

Již dávno čeká osud. Však
splní se našim prosbám.

Sbor.

Běda! Ó útrapy
rodu a neblahá ta
krvavá rána zhoubná!
Běda, hrozné vy strasti trpké,
běda, hoře, jež nemáš konce!

Nezhojí zjitřené
rány té domu nikdo
cizí, než člen jen rodu
krutým, krvavým bojem. Touto
písní podzemské bohy vzývám.

Náčelnice sboru.

Ó blažené duše vy v podsvětí, hlas
těch vyslyšte proseb a pomoc i zdar
svým dětem pošlete vlídně!

Orestes.

Můj otče, jenž jsi smrti krále nehodnou
byl zhuben, slyš mě, dej mi nabýt vlády své!

Elektra.

já mám, otče, k tobě žádost podobnou,
bych za muže se vdala, zhubíc Aigistha.

Orestes.

Tak podle zvyku lid by hody obětní
ti strojil; jinak vonných žertev bohatých,
jež země koná, nestaneš se účastným.

Elektra.

Já z dědictví, jež dům mi skytne otcovský,
ti v den své svatby rovněž obět přinesu
a především ten hrob tvůj skvěle ozdobím.

Orestes.

O země, vydej otce, by můj zápas zřel!

Elektra.

Ó Persefasso, dej mu sílu kvetoucí! ²⁴⁾

Orestes.

Té lázně pomni, v níž jsi, otče, zahynul!

Elektra.

A pomni, jakou síť ti novou smyslili!

Orestes.

Byl's v nekovová pouta, otče, polapen.

-----
²⁴⁾ Persefassa (= Persefona) jest bohyně podsvětí.

Elektra.

A v mrzce nastrojené roucho zahalen.

Orestes.

Což neprobudíš tou se hanbou, otče můj?

Elektra.

Což nepozvedneš z hrobu drahé hlavy své?

Orestes.

Bud' samu Pomstu pošli milým na pomoc,
neb dej, by stejným přepadli je úskokem,
ač chceš-li pomstít porážky své vítězstvím.

Elektra.

I tuto, otče, vyslyš prosbu poslední:
své děti vida na svém hrobě prodlévat,
měj lítost s dcerou i svým mužským
potomstvem. ²⁵⁾

Orestes.

A nezahlazuj Pelopova semene;
neb tak jen, ač jsi zemřel, budeš dále žít.

Elektra.

Jen dětmi muže zemřelého památka
se udržuje. Tak i korky drží síť
a klesnout brání konopnému pletivu.

Orestes.

Ó slyš nás! Pro tebe jen takto kvílíme.
Sám sebe spasíš, splníš-li nám přání to.

Náčelnice sboru.

Těch dlouhých vašich nářků nekárám; neb hrob
tím ctíte, dosud nezkropený slzami.
Však, ježto v mysli odhodlán jsi jednati,
již k činu vzchop se konečně a štěstí zkus!

Orestes.

Tak stane se. Však není nevhod otázka,
proč poslala tu obět. Jaký důvod má,
že pozdní poctou smýt chce hroznou vraždu
svou?

Vždyť nebožtíku, jenž jí není přízniv, vděk
tím činí špatný. Neumím si vyložit
těch darů, menší jsou však nežli její hřích.
Dej za jediný život v obět vše, co máš,
a marno všecko úsilí, Tak má se věc.
Nuž pověz, víš-li o tom. Prokážeš mi vděk.

Náčelnice sboru.

Ba vím, mé dítě ; vždyť jsem byla při tom.
Snem
a nočními jsouc postrašena přízraky,
tu obět žena bohaprázdná posílá.

Orestes.

A znáte sen ten? Bude přesná vaše zvěst?

-----
²⁵⁾ Měj lítost s Orestem i jeho budoucími potomky.

Náčelnice sboru.

Jak sama praví, hada ve snu zrodila.

Orestes.

Kam zpráva tvoje cílí a v čem vrcholí?

Náčelnice sboru.

Prý do plének ho jako dítě zavila.

Orestes.

A jakou potravu si hádě hledalo?

Náčelnice sboru.

Jak zdálo se jí, sama prs mu podala.

Orestes.

A nezranil jí ňader ohavný ten tvor?

Náčelnice sboru.

I kaluž krve s mlékem vyssál zároveň.

Orestes.

Ba není bez významu toto vidění.

Náčelnice sboru.

Tím ze spaní jsouc vyděšena vykřikla,
a mnoho bylo světel, dříve uhaslých,
zas rozníceno v domě k vůli vládkyni.

A proto poslala tu obět pohřební,
tak pohromu tu rázem zhojit doufajíc.

Orestes.

Nuž prosím zemi, prosím hrob ten otcovský,
by přinesl mi sen ten tužeb splnění.
Vše shoduje se, jak si sen ten vykládám.
Neb vyšel-li had z téhož lůna jako já
a byl-li do mých vlastních plének zavínut
a týž vzal prs, jímž také já byl odkojen,
a kaluž krve vyssál s mlékem mateřským,
ta ze strachu pak nad tou hrůzou vykřikla:
jest nezbytno, když zjev ten děsný kojila,
by padla vraždou. Já se stanu hadem tím
a zavraždím ji. Ten má význam tento sen,
a ty máš zřítí děsné toto zjevení. ²⁶⁾

Náčelnice sboru.

Tak staniž se! Však pověz také přátelům,
co kdo má konat nebo čeho zanechat.

Orestes.

Jest prostá řeč má. Tato nechť jde do domu;
však radím tajit tyto moje úmluvy,
by oni, muže ctného zavraždívše lstí,
lstí sami byli lapeni a zemřeli
v týchž osidlech, jak také kázal Loxias,
jenž vždy dřív pravdu věstil, vládce Apollon.

-----
²⁶⁾ »Zjevením? naráží Orestes na svá slova předešlá: »já se stanu h a d e m tím«.

Jsa úplně tak vystrojen, jak pocestný,
sem k bráně přijdu s tímto mužem, Pyladem.
Jeť domu toho přítelem a spojencem.

A oba řečí ozveme se parnesskou,
zvuk napodobující mluvy fokidské. ²⁷⁾

I možno, že snad nikdo z vrátných nepřijme
nás vlídně, když je zděšen dům zlou příhodou. ²⁸⁾

Tu počkáme, až někdo, jda snad mimo dům,
si toho všimne a v ta slova promluví:

»Proč prosebníků nepřijímá do domu,
ač ví-li o nich, Aigisthos? Vždyť v zemi jest.«

A překročím-li tedy těchto dveří práh
a jeho na otcovském stolci zastanu,
neb octne-li se, až se vrátí, přede mnou
a na oči mi přijde: dřívě, pravím ti,
než otáže se: »Odkud jsou ti cizinci?«,
jest mrtvolou, jsa proklán rychlým mečem mým.

I bude míti dosti vraždy Lítice
a po třetí se pouhé krve naloká. ²⁹⁾

Ty na vše tedy v domě dobrý pozor měj,
by ten náš záměr přesně se nám podařil;
a vám zas radím, jazyk držte za zuby,
kde třeba, mlčte, mluvte jenom, kde to vhod.

(Obrácen jsa k soše Apollonově.)

-----
²⁷⁾ Míjí se nářečí, obvyklé pod Parnesem ve Fokidě, odkud byl Pylades.

²⁸⁾:Zlou příhodou«, t. snem, který měla Klytaimestra.

²⁹⁾ Po prvé pila Lítice krev dětí Thyestových, po druhé krev Agamemnonovu.

Však nad ostatním, prosím, aby tento bděl,
jenž nařídil mi tento zápas krvavý.

(Odejde s Pyladem stranou. Elektra odejde do domu.)

Sbor.

Mnoho země divokých
šelem živí strašlivých,
ve vlnách se mořských plno oblud hemží
nebezpečných člověku.
V oblacích se nebeských
blesků kříží plameny.
Cožkoli létá a po zemi chodí, to zkouší
bouřných vichrů zuřivost.

Kdo však může vylíčit
smělost mužů nesmírnou,
zločinné kdo chtíče odvážného srdce
ženského, jež s neštěstím
smrtných jsou sloučeny?
Nad čisté je spojení
mocnější smilná a nezkrotná ženina láska
u zvířat i u lidí.

Nechať ten, kdo myslí není těkavé,
úskokem se poučí,
kterýž ohněm spáchala
Théstiovna, vražednice synova:
v žáru žhoucím spálila
dřevo, k němuž připoután byl život synův;
od té doby, co zakvílil,
vyšed z matčina lůna,

byl s ním po celý život svůj
spiat až k hodině smrti.³⁰⁾
Nenávisti hodna jest dle pověsti
také Skylla vražedná,
kteráž muže drahého
z přízně k nepřátelům zahubila.
Ta krétským byla náramkem
zlatým svedena, jež daroval jí Minos.
Nisa o nesmrtelný vlas
oloupila ta drzá,
když nic netuše klidně spal;
smrtí stihl ho Hermes.³¹⁾

A když jsem hrozných zločinů těch vzpomněla,
mám o neblahém pomlčeti sňatku tom,
jenž jest tímto domem klet,
mám o úkladech mlčet srdce ženského,
jimž podlehl muž bojovný,
muž, jenž svou mocí budil hrůzu nepřátel?
Mám v úctě míti nehřející domu krb
a meč, jímž žena zbabělá tu vládne?

-----
³⁰⁾ Althaia, dcera aitolského krále Thestia, usmrtila syna svého Meleagra ze zármutku nad tím, že bratry její zabil, a to tím způsobem, že uvrhla do ohně poleno, které jí daly při porodu Meleagrově Sudičky a k němuž život synův byl vázán.

³¹⁾ Nisos, král megarský, měl ve vlasech jeden vlas zlatý, na němž závisel jeho život. Když Minos, král kretský, obléhal Nisa v Nisai, svedl skvostným náramkem dceru jeho Skyllu k tomu, aby otci ve spánku zlatý vlas vytrhla. - Hermes, posel bohů, odváděl také duše zemřelých do podsvětí.

Všech hrozných činů nejhorší jest lemenský.³²⁾
Jest v povržení u lidu a v pověsti
želen. S tímto zločinem
lze lemenským i tuto srovnat pohromu.
A pro ten bohaprázdný hřích
je zničen rod ten, v neúctě jsa u lidí.
Co bohům není milé, nectí nikdo rád.
Co z toho nepřipomínám tu právem?

A trpká, ostrá rána ta
se přehluboko do mých prsou zaryla.
Smím jistě volat po právu.
Diovu kdo velebnost
svou nohou šlape v prach,
zda ten za hřích bude pykat?

Jsou pevné práva základy.
Meč pomsty dávno ková osud na vrahy.
V dům vraždu časem uvádí,
dceru starších zločinů,
chtíc vinu ztrestat, Lítice
mocná, pamětlivá!

Orestes.

(vyjde s Pyladem - oba v oděvu pocestných - a klepe na vrata. Smráká se),

Hej, hochu, hochu! Slyš, jak tluku na vrata!
Jest někdo doma? Hochu, volám po druhém!
(Klepe po třetí.)

-----
³²⁾Za krále Thoanta všechny ženy na Lemnu povraždily prý své muže.

Již po třetí ti káži, vyjdi z domu ven,
ač vstúpil-li vám pohostinnost Aigisthos.

Sluha.

(otevře a mluví ve dveřích).

Vždyť slyším. Jaký krajan, odkud, cizince?

Orestes.

Těm ohlas mě, kdo pány v tomto domě jsou;
neb k nim jsem přišel, přináším jim novinu.

Však pospěš! Kvapem na svém tmavém
spřežení

se noc již blíží. Čas, by poutník v přístavu
již zakotvil se hostinného přístřeší.

Nechť vyjde někdo, kdo v tom domě poroučí,
I a třeba žena; lépe však, když vyjde muž.

(Sluha odejde dovnitř.)

Neb ostýchavost při hovoru nejasně
se vyjadřuje; když však mluví s mužem muž,
co míní, zřejmě, bez obalu vysloví.

Klytimestra.

(vystoupí z domu v průvodu služek a sluhů).

Nuž rcete, čeho přejete si, cizinci?
Jest vše tu, čeho od nás může žádat host:
i teplá lázeň, odpočinek na loži
i svědomitých hostitelů pozornost.
Však máte-li snad jaký úkol vážnější,
jest věc to mužů, kteréž o tom zpravíme.

Orestes.

Jsem rodem z kraje Foků, občan z Daulidy,³³⁾
a do Arga, své věci nesa sobě sám,
jsem cestoval. Když krok můj sem se obrátil,
muž neznámý se se mnou setkal neznámým.
Kam jdu, se vyptal, a kam sám jde, pověděl -
byl Strofios to focký, jak vím z hovoru -
a pravil: »Když již do Arga jdeš, cizince,
že Orestes je mrtev, oznam rodičům
a nezapomeň, měj to dobře v paměti.
Ať příbuzní se rozhodnou ho převézt,
ať v cizí zemi pochovat a vyhostit
ho na vždy z vlasti: jejich vzkaz mi přines zpět.
Teď jeho popel, když byl řádně oplakán,
je schován v nitru popelnice kovové.«
Co slyšel jsem, to pravím. Zdali zprávu tu
však těm, jimž sluší, podávám a příbuzným,
to nevím; jistě vědí to však rodiče.

Klytimestra.

Ach, běda! Věru naprosto jsme zničeni!
Ó kletbo domu, s tebou těžko zápolit!
I to, co dobře skryto, leckdy vyslídíš
a z dále ničíš šípem dobře mířeným!
Těch, kdož mi drazí, zbavuješ mě ubohou.
A tak je také s Orestem. On rozvázně
svou nohu bahna záhubného vzdaloval;
však nyní veta po hojivé naději,
že domu čistá zase radost nastane.

-----
³³⁾ Daulis bylo místo ve Fokidě.

Orestes.

Ba byl bych přál si pro radostnou příhodu
s tak zámožnými seznámit se přáteli
a dojít jejich pohostinství. Neboť kdo
jest ochotnější k cizinci než hostitel?
Však nijak nechtěl na svědomí jsem si vzít,
bych toho přání nevyplnil příteli,
když dal jsem mu své slovo, s ním se zpřáteliv.

Klytimestra.

Však nebudeš přec proto hůře pohoštěn
a méně domu vítán, než se přísluší.
Vždyť také jiný byl by zvěst tu přinesl.
Však čas již, aby odpočinku po denní
tak dlouhé pouti cizincům se dostalo.

(K jednomu ze sluhů.)

Ved' do naší jej mužské síně hostinné
a s ním i jeho průvodce a nohsledu.
Tam dostaň se jim, čeho jest jim potřebí.
Ty sám mi ručíš, že ten rozkaz vykonáš.
My zprávu o tom pánu domu podáme
a s přáteli, jichž věru máme dostatek,
se o té smutné poradíme příhodě.

(Klytimestra s průvodem odejde do postranních dveří; Orestes s
Pyladem a sluhou do hlavních.)

Náčelnice sboru.

Nuže, služky, jimž dům ten drahý,
již z úst vám modlitba plyň,
by Orestes úspěchu došel.

Celý sbor.

Nechť posvátná země a posvátný rov,
v němž práchniví král, jenž korábů voj
kdys do boje vedl, teď slyší náš hlas!
Nechť přispění nám teď skytne a zdar!
Jeť nyní již čas, by Přemluva lsná
se pustila v boj, by Hermes, jenž tmou
a podsvětím vládne, svou pomocí nám
v tom zápase vražedném přispěl.
(Ze síně ženské vystoupí chůva Orestova.)

Náčelnice sboru.

Ten host, jak zdá se, zlého jen jest původcem.
Zřím Orestovu chůvu, v slzách tonoucí.
Kam z bran se domu, Kiličanko, ³⁴⁾ ubíráš?
Proč bolest jest ti nevítaným průvodčím?

Chůva.

Jest dán mi rozkaz od paní, bych k hostům těm
co nejrychleji zavolala Aigistha,
by zevrubněji na tu novou zprávu muž
se muže vyptal. Před čeledí smutně sic
se tvářila, než z očí radost tajená
jí zářila, že štěstí to ji potkalo.
Však pro dům tento největším jest neštěstím,
co oznámili hosté ti tak určitě.
Jak on se teprv v duchu bude radovat,
až o té zvěsti uslyší! Já nešťastná!

-----
³⁴⁾ Chůva byla otrokyně z Kilikie.

Již dříve těžkých jsem se strastí dočkala,
 jež v tom mě domě Atreovců zasáhly
 a pro něž srdce v prsou se mi rmoutilo;
 než taká nestihla mne ještě pohroma.
 Vše jiné zlo jsem trpělivě snášela;
 však Orestes můj drahý, rozkoš duše mé,
 jež od matky jsem přijala a pěstila
 a pro něhož jsem měla mnoho svízeli,
 když v noci kvílil - marná všecka práce ta!
 Neb nerozumné dítě jako hovádko
 jest třeba chovat, hovět jeho rozmarům.
 Jak ne? Vždyť dítě v plénkách říci nemůže,
 zda hlad či žízeň nebo nutná potřeba
 je souží; samo pomůže si tělíčko.
 A na to vše jsem pozor měla, ač mi to
 as často ušlo. Také plénky dítěte
 jsem právala, jsouc chůvou mu i pradlenou.
 Tu dvojí tedy práci jsem kdys mívala,
 když Oresta jsem otci jeho pěstila.
 A nyní slyším nebohá, že mrtev jest.
 Než musím jíti pro muže, jenž zhanobil
 ten dům; on jistě rád tu zprávu uslyší.

Náčelnice sboru.

Co vzkazuje mu? Jak má přijít opatřen?

Chůva.

Jak to? Mluv znova, ať to jasně pochopím.

Náčelnice sboru.

Má s ozbrojenci přijít sem či samotěn?

Chůva.

Má zbrojný průvod s sebou vzít. Tak vzkazuje.

Náčelnice sboru.

Nuž toho nehlas, z nenávisti k pánovi,
 než s veselou ho myslí vybídni, by sám
 sem rychle přišel. Jinak postraší ho vzkaz.
 Jen na poslu jest, zda se zdaří tajná věc.

Chůva.

Máš rozum? Po té zprávě, již jsme slyšely?

Náčelnice sboru.

Což způsobí-li v naší bídě obrat Zeus?

Chůva.

Jak? S Orestem jest veta po vší naději!

Náčelnice sboru.

Ba není. Špatně hádá, kdo by soudil tak.

Chůva.

Co díš? Což máš snad jiné zprávy nějaké?

Náčelnice sboru.

Jdi, vyříd' vzkaz a jednej, jak ti řečeno.
 Neb oč se božstvo stará, o to stará se.

Chůva.

Nuž jdu a tvým se řídit budu pokynem.
Kéž dobře se věc zdaří s boží pomocí!
(Odejde.)

Sbor.

Nyní, Die, otče bohů olympských,
vyslyš moje prosby! Dej
rozhodnutí se nám dočkat šťastného!
Vždyť práva jenom řádně hledáme.
Všecka moje prosba jest
spravedlivá. Kéž ji, Die, splníš
Ach, tomu, kterýž vkročil pod krov, přemoci
dej nepřátele! Když ho, Die, povýšíš,
dvojnásob i trojnásob
rád ti to splatí vděkem.

Pohleď na sirotka muže drahého!
K prvnímu se hříbátko
běhu stroji; práci jeho ulev mu
a dej, by neumdlelo v závodech! ³⁵⁾
Nechať zřím, jak po dráze
k cíli spěje neúnavným krokem.
Ach, tomu, kterýž vkročil pod krov, přemoci
dej nepřátele! Když ho, Die, povýšíš,
dvojnásob i trojnásob
rád ti to splatí vděkem.

-----
³⁵⁾ Orestes srovnává se tu s hřebcem, kterýž po prvé účastní se závodů se čtverospřežením.

Vy pak, družní bohové, ³⁶⁾
kteří dlíte v nitru domu bohatstvím
zářícího, slyšte mě!
Při podniku tomto buďte
pomocní a čerstvou touto pokutou
krev již starých hříchů smyjte!
Stará vražda v domě tom
vražd ať nových neplodí!
Ty, jenž sídlo nádherné
máš nad propastí hlubokou, ³⁷⁾
dej, by vznesl se ten dům!
Černé ty chmury, jež halí jej,
nechať se rozplynou! Kéž
spatří zas svobody jasné světlo!

Po právu nechť přispěje
nám syn Maiin. ³⁸⁾ Jemu neodolá nic,
zdárně-li chce provést čin.
Z úkrytu rád leccos vznáší
na světlo, však jiné chová v tajnosti.
V noci ve tmě zahalena
jeho tvář, však ve dne též
kráčí nikým neviděn.
Ty, jenž sídlo nádherné
máš nad propastí hlubokou,
dej, by vznesl se ten dům!

-----
³⁶⁾ Družnými bohy míní sbor nejspíše bohy domácí, příznivé Orestovi.

³⁷⁾ Míněn jest Apollon, jenž v Delfech nad propastí, nad kterou stála věštecká jeho trojnož, měl nádherný chrám.

³⁸⁾ Syn Maiin jest Hermes.

Černé ty chmury, jež halí jej,
nechať se rozplynou! Kéž
spatří zas svobody jasné světlo!

Tehdáž nářkem hlasitým
nebudeme kvílit již,
nýbrž slavný, vítězný
zazní v městě chvalozpěv
žen, jenž hlásat bude hrůz těch skončení:
»Svitl zdar! Můj zisk to, můj, a přátelům
nehrozí již pohroma.«
Až chvíle činu nadejde,
buď zmužilý, a nazve-li
tě synem, otce navzájem jí připomeň
a vykonej tu pomstu, prostou hany!

Perseovu srdnatost
vštěp si v srdce! ³⁹⁾
Hněvu svých milých, kteří v hrobě již
tlejí i kdo živi jsou,
smutný tento prokaž vděk a krvavou
v domě ustroj pohromu! Buď zahlazen,
kdo se vraždou provinil!
Až chvíle činu nadejde,
buď zmužilý, a nazve-li
tě synem, otce navzájem jí připomeň
a vykonej tu pomstu, prostou hany!

-----
³⁹⁾ Perseus zabil jednu z hrozných oblud Gorgon, Medusu.

Aigisthos.

(vystoupí sám s té strany, kam byla odešla chůva).

Ne z vlastní vůle přicházím, než poslem zván.
Jak doslýchám se, přišli jacís cizinci
a novou, nevítanou zprávu přinesli,
že Orestes je mrtev. Tuto krvavou
by ránu těžce nesl dům, jenž churaví
a zakrvácen jest již vraždou dřívější.
Zda za živoucí pravdu mám to pokládat?
Či jsou to ženské řeči, strachem vzbuzené,
jež rozplynou se jako mlhy ve vzduchu?
Co z toho mohla bys mi ztvrdit určitě?

Náčelnice sboru.

My slyšeli sic o tom, ale dovnitř jdi
a cizinců se vyptej! Pranic neváží
řeč poslu, může-li se vyptat muže muž.

Aigisihos.

Chci posla spatřit a jej znova vyslechnout,
zda sám byl mu snad na blízku, když umíral,
či z pověsti to jenom zvěděl nejasné.
Však nedá se jím ošálit můj bystrozrak.
(Odejde do hlavních dveří paláce.)

Náčelnice sboru.

Ó Die, co říci, čím počítí mám
svou modlitbu, jak mám od bohů zdar
si vyprosit, jak
svůj soucit vyjádřit jasně?

Neb meče teď hrot již vražedný v hruď
 on mužovu stopí, až zbarví jej krev,
 a Agamemnonův buď uvrhne dům
 tou ranou v naprostou zkázu,
 buď volnosti dojde a oslaví den
 ten plápoem ohňů a královskou moc
 i bohatství předků si zjedná.
 To závod, v nějž božský teď Orestes jde,
 chtě s vítězem dvojím ⁴⁰⁾ se utkati sám.
 Kéž v zápase vítězství dojde!

Aigisthos
 (v domě).

Ach, ach! Běda, ach!

Náčelnice sboru.

Uslyšte, slyšte přec!
 Jak se má věc ta? Jak v domě jest?
 Co dílo to se koná, stranou odstupme,
 by podezření z toho na nás nepadlo.
 Jest zajisté již skončen boj a rozhodnut.
 (Mezitím nastala noc.)

Sluha.

(vyrazí z hlavních dveří paláce a tluče na dvěře do síní ženských)
 Ach, běda ! Ach, ó běda! Ubit jest náš pán!
 Ach, běda, běda! Znova volám po třetí.
 Jest mrtev pán náš Aigisthos! Než otevřte
 co nejrychleji, síní ženských závory

⁴⁰⁾ Dvojí onen vítěz jest Aigisthos a Klytimestra.

hned odemkněte! Svěžích paži třeba jest!
 Však k čemu? Ubitému nelze pomoci.
 (Klepe znova.)
 Hej, hola, hej!
 Jsou hluší snad či spí již? Volám nadarmo!
 Co dělá Klytimestra a kde prodlévá?
 Ba zdá se, spadne již ten meč, jenž nad hlavou
 jí visí, ji pak podle práva zasáhne.

Klytimestra.

(vystoupí ze dveří do síně ženské).

Co děje se to? Proč tak křičíš po domě?

Sluha.

Nuž věz, že mrtví zabíjejí živého.

Klytaimetsra.

Ó běda! Chápu řeči této hádanku.
 Lstí zahyneme, jako lstí jsme vraždili.
 Dej rychle někdo vražednou mi sekyru,
 ať zvím, zda zvítězíme čili padneme.
 Tak daleko již dospěla jsem v bídě své!
 (Sluha odkvapí do síně ženské. Orestes vystoupí z hlavních dveří, jež
 zůstanou otevřeny. S ním jde Pylades. Uvnitř jest viděti mrtvolu
 Aigisthovu.)

Orestes.

Ba věru, tebe hledám! Ten již má svůj díl.

Klytimestra.

Ach, žel! Jsi mrtev, drahý, čacký Aigisthe?

Orestes.

Aj, miluješ ho? Budeš tedy ležet s ním
i v jednom hrobě! Nezradíš ho mrtvého!
(Vytasí meč.)

Klytaimestra.

Ó zadrž, synu! Prsou těch se ostýchej!
K ním, dítě, často jsi se tulil dřímaje,
z nich rty tvé pily živné mléko mateřské.

Orestes.

Co, Pylade, mám činit? Matky ušetřit?

Pylades.

Kam další pythské Loxiovy příkazy
se podějí, kam pevná naše úmluva?
Než bohy - raděj zneprátele si celý svět!

Orestes.

Máš pravdu, myslím. Dobrá jest ta rada tvá.
(Ke Klytaimestře.)

Pojď za mnou! Chci tě zabit jemu po boku.
Vždyť, dokud živ byl, kladla jsi ho nad otce.
I po smrti s ním spočiň! On ti drahý jest
a ten, jenž měl ti drahý býti, protiven.

Klytaimestra.

Já pěstila tě; s tebou chci teď sestárnout ⁴¹⁾

-----
⁴¹⁾ Klytaimestra upomíná Oresta na povinnost dětí, živiti rodiče ve stáří.

Orestes.

Ty, jež jsi otce sklála, se mnou budeš žít?

Klytaimestra.

Bylť osud, dítě, toho činu původcem.

Orestes.

I tobě tedy osud zhoubu ustrojil.

Klytaimestra.

Což nehrozíš se, dítě, kleteb matčiných?

Orestes.

Vždyť tebou, matkou, v bídu jsem byl vyvržen.

Klytaimestra.

Jak vyvržen, když v dům jsi dán byl přátelský? ⁴²⁾

Orestes.

Ba mrzce prodán, svobodného otce syn.

Klytaimestra.

A kde je cena, již jsem za to dostala? ⁴³⁾

Orestes.

Tu cenu se ti zřejmě vyčíst ostýchám.

-----
⁴²⁾ Mínil se dům Strofiův.

⁴³⁾ Cenou za odstranění Oresta byla vskutku láska Aigisthova.

Klytaimestra.

Nuž vyčti ji, však spolu hříchy otcovy!

Orestes.

Jen netup ho! On válčil, doma sedíš ty!

Klytaimestra.

Jest trudno, dítě, ženám, je-li vzdálen muž.

Orestes.

Ty doma dlejí, prací však je živí muž.

Klytaimestra.

Chceš opravdu svou matku, dítě, zavraždit?

Orestes.

Ty sama sebe zavraždíš, ne tebe já. ⁴⁴⁾

Klytaimestra,

Měj pozor, střež se hněvu Lític matčiných!

Orestes.

Jak otcovým však prchnu, tebe ušetře?

Klytaimestra.

Ach, marně úpím! Srdce tvé je z kamene!

-----
⁴⁴⁾ *Klytaimestra bude sama původcem své smrt tím, že zabila Agamemnona.*

Orestes.

Smrt otcova ti osud tento zjednává.

Klytaimestra.

Ach, t o h o hada zrodivši jsem pěstila!

Orestes.

Ba věru, dobře věstil strašlivý ten sen.

Tvá vražda byla břichem, hříchem buď tvá smrt!

(Žene ji s mečem v ruce do domu, Pylades jde za ním. Dvěře paláce se zavrou.)

Náčelnice sboru.

Jest líto mi sic obou těchto pohromy:
 když Orestes však čacký hojně dovršil
 to krve prolévání, přec si přejeme,
 by sám, jsa rodu zřítelnicí, nezhylnul.

Sbor.

I rod Priamův již trest zastihl
 a msta ukrutná,
 i dům Atreův již dva napadli
 ti lvové, dva ti mstitelé.
 Svůj boj dokonal
 již vyhnanec, jenž vyslán byl
 sem z Delf. Bůh mu sám ten čin uložil.
 Nuž v ples dejte se, když zlých vladařský
 se dům zhostil běd, když zmar nehrozí

již statkům, hříšně od ohav
těch dvou pleněným!⁴⁵⁾

I bůh stihl je, jenž mstu útokem
vždy lstným provádí,⁴⁶⁾
a zbraň řídila, když vzplál tento boj,
mu pravá dcera Diova,
již lid příhodně
zve spravedlivou mstitelkou.⁴⁷⁾
Ta hněv na vrahy a zmar soptila.
Nuž v ples dejte se, když zlých vladařský
se dům zhostil běd, když zmar nehrozí
již statkům, hříšně od ohav
těch dvou pleněným!

A tak neklamný též hlas věštby zněl,
již bůh, v lůně skal
jenž dlí parnasských, mu dal, Loxias,
jenž sám úskokem ten hřích starý mstí.
A zdaž pomocí by svou přispíval
kdy bůh špatnému?
Však moc třeba jest vždy ctít nebeskou.
Hle, svit ukázal se zas sluneční!
Je prost těžkých pout
ten dům. Hlavu svou zas vztyč, dome!
V prach

jsi povalen byl dlouho.

-----
⁴⁵⁾Oběma ohavami míní sbor arci Aigistha a Klytaimestru.

⁴⁶⁾ Mínen jest bůh Hermes.

⁴⁷⁾ Míni se bohyně pomsty Dike.

I smír plný zas ten práh za krátký
již čas překročí,
až krb očistou, jež vše smývá zlo,
se skvrn zbaví těch, jež lpí na něm teď.
Kéž mír lahodný lze zřít všude, kéž
i hlas všude zní:

»Již v prach skácí se ten host domu zlý.⁴⁸⁾
Hle, svit ukázal se zas sluneční!
Jest prost těžkých pout
ten dům. Hlavu svou zas vztyč, dome!
V prach jsi povalen byl dlouho.

(Dvéře do paláce se otevrou. Uvnitř domu jest viděti mrtvolu
Aigisthovu a Klytaimestřinu. Vedle mrtvol stojí Orestes s Pyladem.
Orestes drží v ruce olivovou ratolest, ovinutou vlněnými páskami. Sluha
jeden drží roucho, ve které zahalila Klytaimestra Agamemnona, když ho
vraždila.)

Orestes.

Hle, vizte vládců této země dvojici,
již zabivše mi otce dům ten zničili.
I dříve hrdě na témž trůně seděli,
i teď je pojí láska. Lze to z osudu
jich poznat. Nezrušili smlouvy přísežné.
Vždyť smluvili se otce nebohého sklát
a spolu zemřít: přísaze té dostáli.

-----
⁴⁸⁾ Zlým hostem domu míněny jsou Litice, které se v domě zahostily již
po zločinu Atreově. Tyto Litice činem Orestovým podle domnění sboru
nyní z domu ustoupí, poněvadž Orestes staré viny svým činem pomstil.

Vy, svědci těchto hrozných činů, vizte též
ten přístroj, otce nebohého osidlo,
jež semklo jeho ruce, nohy spoutalo.
Nuž rozviňte je, kolem jdouce ukažte
ta tenata, v něž lapen, aby otec zřel -
ne můj, než ten, jenž všecko vidí, Helios -, ⁴⁹⁾
jak bezbožný má matka skutek spáchala,
by dosvědčil mi jednou před soudem, že já
jsem v právu byl, když tou jsem smrtí potrestal
svou matku. Aigisthovy smrti nehledím;
jak cizoložník podle zvyku ztrestán byl.
Však ta, jež muži zosnovala hroznou smrt,
ač jeho děti pod svým srdcem nosila,
dřív sobě milé, teď, jak vidno, protivné,
co o té soudíš? Zda jak zmije nebo štír
i bez uštknutí nezabíjí dotknutím,
když takou smělost, takovou má zlovolnost?

(Sluhové vrátí se s rouchem. Orestes roucho pozoruje.)

I mírním-li se v řeči, jak to nazvat mám?
Zda léčkou na zvěř či snad dlouhým přikrovem,
v něž mrtvola se v rakvi halí? Osidlo
a síť to spíše, roucho k nohou poutání.
Síť taková by zákeřníku byla vhod,
jenž okrádáním pocestných a loupeží
se živí. Mnoho lidí touto nástrahou
by mohl lapit k nemalé své radosti.
(Dívaje se na mrtvolu Klytimestřinu.)
Kéž s takovou se ženou o dům nesdílím!
Nechť zhynu radě] z vůle boží bez dětí.

⁴⁹⁾ Helios jest bůh slunce.

Náčelnice sboru.

Ó žel, ó žel, jak bídný to čin!
Byl hroznou utracen smrtí!
Ach, ach!
I po čase odplata vzkvétá.

Orestes.

Je vinna tím či nevinna? Jest svědkem mi
to roucho, o něž Aigisthův se otřel meč. ⁵⁰⁾
Ty skvrny krve a též čas jsou příčinou,
že leckde nach je setřen roucha skvostného.
Teď schvaloval jsem čin svůj; nyní nad ním
lkám,
a mluvě k rouchu, kteréž otce zhubilo,
svých béd i činů želím, rodu celého.
Tím vítězstvím jsem smutným sebe poskvrnil.

Náčelnice sboru.

Však naprosto šťastně a docela prost
jsa útrap, nežije nikdo.
Ach, ach!
Strast nastane dříve neb pozděj.

Orestes.

Nuž slyšte! Neboť nevím, jak to skončí vše.
Jsem závodníku roven, který pohání
své koně z dráhy. ⁵¹⁾ Přemáhá a unáší

⁵⁰⁾ Aigisthos otřel svůj meč o roucho, když mrtvole Agamemnonově usekával ruce.

⁵¹⁾ Míní se závodník v závodech se čtyrspřežením.

mne mysl moje odbojná a v prsou strach
 chce pěti píseň, srdce tančit podle ní.
 Však dokud při smyslech jsem, pravím přátelům,
 že plné právo měl jsem matku zavraždit,
 tu mrzkou vražednici, bohům protivnou.
 A zvláště sobě vážím, věštec Loxias
 že smělství to mi vnukl; neboť věstil mi,
 že, vykonám-li čin ten, budu hříchu prost,
 však ne-li - nechci ani trest svůj naznačit.
 Ni šípem nikdo výše muk těch nestihne.
 I vizte mě teď. Prosebnou tou haluzí
 a vínky vystrojen jsa, ⁵²⁾ půjdu do chrámu,
 jenž pne se v středu země, v stánek Loxiův,
 kde plane oheň, jenž prý nikdy nehasne.
 Krev vyhání mě rodná. Kázal Loxias,
 bych v jiném chrámu útočiště nehledal.
 Až přijde chvíle, všichni, myslím, Argejští
 mi dosvědčí, jak zběhl se ten hrozný čin.
 Já bloudit budu, z této země vyhoštěn,
 že matku svou jsem vlastní rukou zavraždil.
 I živ i mrtev takou budu pověst mít.

Náčelnice sboru.

Ty's dobře jednal. Nevypouštěj neblahých
 těch řečí z úst a sebe neproklínej sám.
 Vždyť osvobodil's celé město argejské,
 těm dvěma saním hlavy sraziv najednou.

-----
⁵²⁾ Vínky míněny jsou vlněné stužky, kterými prosebníkova ratolest bývala oplétána.

Orestes.

Ha! Ha!
 Ach, jaké jsou to ženy? Jako Gorgony ⁵³⁾
 jsou v černém rouchu, hustě vlas jich zmijemi
 jest propleten. Již déle zůstat nemohu.

Náčelnice sboru.

Ký přízrak, synu, otci ze všech nejdražší,
 tě děsí? Zadrž! Hleď ten strach svůj přemoci!

Orestes.

Ba nejsou to jen pouhé hrůz snad přízraky;
 jsou zřejmě matčiny to hněvné Lítice.

Náčelnice sboru.

Jest čerstvá krev ta, která lpí ti na rukou,
 a proto na tvou mysl padá zmatenost.

Orestes.

Ó vládce Apollone, jest jich plno již,
 a jejich zraky zlobou planou krvavou.

Náčelnice sboru.

Vždyť očistit se možno. Ruky dotknutím
 tě z útrap těchto vysvobodí Loxias.

-----
⁵³⁾ Gorgony byly tři ženské obludy, na západě bydlicí. Jejich pohled měnil lidi v kámen.

Orestes.

Vy nezříte jich ovšem, avšak já je zřím.
Jsem puzen odtud; déle zůstat nemohu.
(Odkvapí.)

Náčelnice sboru.

Nuž provázej tě štěstí! Milostivý bůh
tě chraň a dej ti porízení příznivé!

To třetí již bouře, jež na králův dům
se přihnala, své
pak vysoptila naň hrůzy.
Z těch strastí první je Thyestův hod,
kdy nebožák dětí svých požil;
a druhou z těch strastí je osud, ježž vojsk
měl achajských vůdce a země té král,
byv v koupeli sklán.
Teď po třetí mstitel se zjevil. Či mám
spíš zhoubou ho zvat?
Již ochábla zas té pohromy moc;
kdy ustane, kdy se již skončí ?

(Všichni odejdou.)